

המאגר הלאומי לשיעורי חברה

בדידות כתופעה חברתית

מומלץ לכיתות ז' – ט'

אגף תכנים תכניות הכשרה והשתלמויות

אגף תכנים, תוכניות,
הכשרה והשתלמויות

משרד החינוך

נושא: מעורבות, שותפות ואחריות

יחידת שיעור חינוך בנושא:

בדידות כתופעה חברתית

"לא טוב היות האדם לבדו" (בראשית ב, יח)

"הבדידות אין פירושה
לחיות לבד, אלא לחיות
**לצד אנשים שאינם
מתעניינים בך**"

אוקטב מירבו (סופר ומחזאי צרפתי)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

2

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

חומרי הוראה

מקורות

בין תחומי

נתונים

1

מבוא למורה

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

שיעור 3

שיעור 2

שיעור 1

נושא היחידה: לא טוב היות האדם לבדו

ציר: מעורבות, שותפות ואחריות
ידע, מיומנויות וערכים

3

ערכים

- אהבת דעת וחדוות למידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

מיומנויות

קוגניטיביות: חשיבה יצירתית חשיבה ביקורתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית
בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

ידע

היחידה עוסקת בפיתוח מודעות להיקף תופעת הבדידות החברתית בישראל. ביחידה זו, נעמד על הגדרת הבדידות, על היקפה ועל ביטויה. נבחן מה אנו יכולים לעשות למען הבודד ומהי מקומה של הערבות ההדדית נוכח תופעה זו.

שיעור 1 - מהי בדידות
שיעור 2 - תופעת הבדידות בסביבתנו - יש בדידות בסביבה!?
שיעור 3 - בדידות וערבות

פרקטיקות

1. דיון דילמה
2. חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
3. ביצועי הבנה
4. פיתוח נקודות מבט מגוונות
5. עידוד מעורבות חברתית

מטרות ושיקולים לבחירה

4

- לפתח בתלמידים מודעות להיקף תופעת הבדידות.
- לטפח אמפתיה, אחריות ומעורבות חברתית גם מעבר למעגלים האישיים הקרובים של התלמידים.
- לייצר תשתית לפעולה של התלמידים למען הבודד ולמען האוכלוסייה הבודדה.

מהי בדידו?

שיעור 1

מהי בדידות?
כיצד היא באה לידי ביטוי?

נשאל את התלמידים: מהי בדידות?

מהי בדידות?

תחושה הנוצרת בשל פער בין מערכות יחסים חברתיות שאדם רוצה בהן לבין קשריו החברתיים בפועל.

סרטון: [להזכיר לדור הצעיר שהוא לא לבד.](#)

הסרטון ממחיש את הבדידות שקשישים חווים בכלל ובתקופת מגפת הקורונה בפרט. כן הוא מציג את תפקידם של בני הנוער בהפגת הבדידות בתקופה זו.

נקודות לדיון במליאה

- ספרו על מקרה אחד מהסביבה או מהמשפחה שמתחבר לסרטון.
- ציינו אוכלוסיות נוספות, בנוסף לאוכלוסייה המבוגרת שראינו בסרטון, אשר חוות בדידות.

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

מהי בדידות

שיעור 1

תקציר: בשיעור זה ניחשף ונתוודע למצבים שונים של בדידות באוכלוסיות שונות.

מהלך הפעילות

1. נקרין או נפזר כרטיסיות **תמונות** המתארות מצבים שונים של בדידות באוכלוסיות שונות.
2. כל תלמיד יבחר בתמונה שאלה הוא מתחבר (אפשר לבחור תמונה אחרת מאלו אשר מוצגות לפניו).
3. כל תלמיד יציג את התמונה שבחר במליאה, יסביר מדוע בחר בתמונה זו וכיצד היא מגדירה בדידות בעיניו.

שאלות לדיון במליאה

- בחרו שאלה אחת שהייתם שואלים את הדמות שבתמונה שבחרתם.
- האם זיהיתם בדידות שהיא בנוכחות אנשים? הסבירו.
- לדעתכם, אילו מהתמונות מתארות בדידות חברתית ואילו מתארות התבודדות זמנית בבחירה?

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית.
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית.

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית.

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

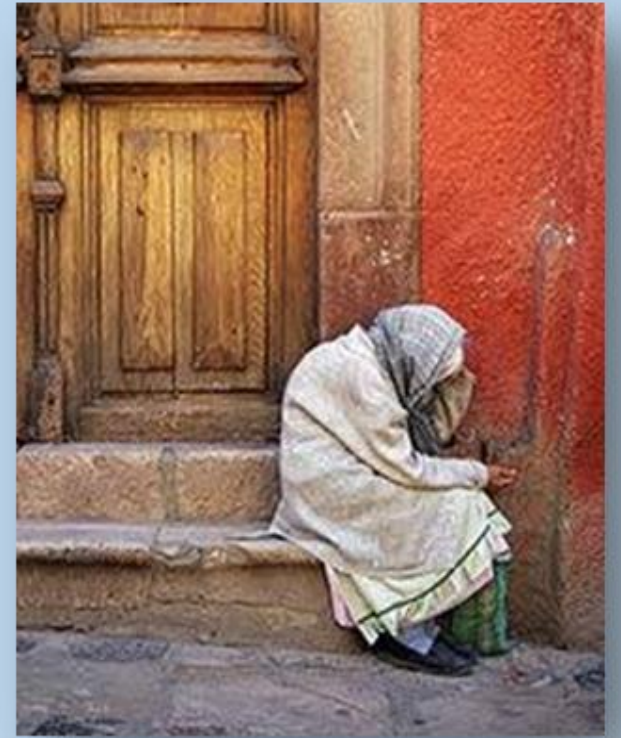

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

בשיעור זה עמדנו על משמעות המילה בדידות, על מאפייניה ועל ביטוייה. נחשפנו לסוגים שונים של בדידות. נוכחנו לדעת כי בדידות קיימת בכל סוגי האוכלוסייה.

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

התחלנו את השיעור בסרטון על קשישים אשר חווים בדידות בתקופת הקורונה, שהעמיקה את הבדידות החברתית שחווה אוכלוסייה זו. כעת, נסיים בסרטון על ילד בן 6 שאף אחד לא הגיע ליום הולדתו ואף הוא חווה בדידות חברתית. שיעור זה ממחיש כי תופעת הבדידות אינה קשורה בגיל, במקום או בזמן קבוע.

לסיכום השיעור, נקודות למחשבה

לקראת השיעור הבא, התסכלו סביבכם ונסו לזהות אוכלוסיות בודדות או אדם החווה בדידות חברתית.

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

שיעור 2

יש בדידות בסביבה?

כיצד אפשר לזהות בדידות?
כיצד נזהה אותה בסביבתנו?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

סרטון זה מציג מצב שקורה לא מעט ושלכאורה אינו משמעותי, אבל האם קרה לכם שנתקלתם במישהו שאין לו עם מי להיות בחדר (למשל בטיוול)!!

שאלה לדיון במליאה

- מה הייתם עושים, כמביטים מהצד, בסיטואציה דומה לזו שבסרטון?
- ספרו על מקרים של בדידות בסביבתכם (בלי למסור פרטים).

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

יש בדידות בסביבה?

שיעור 2

תקציר: דרך הצגת מקרים אמיתיים של בדידות חברתית, נבין לעומק את תופעת הבדידות ונברר כיצד נוכל לזהותה כדי לפעול בהתאם.

פתיחה

גוף – מהלך

סיכום

מהלך הפעילות

1. נקרין בכיתה את השקף "[מה מסתתר מאחורי הווילון](#)".
2. נבקש בכל פעם ממתנדב אחר לבחור בריבוע אשר מאחוריו מסתתר סרטון על מצבי בדידות.
3. במהלך הפעילות, התלמידים יצפו במקרים שמציגים סוגים שונים של בדידות חברתית.

שאלות לדיון במליאה

- חשבו על מסקנה אחת שהגעתם אליה במהלך הצפייה בסרטונים.
- חשבו על דבר אחד שהייתם יכולים לעשות למען האוכלוסיות החוות בדידות חברתית המוצגות בסרטון.

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

מה מסתתר מאחורי הווילון

לחצו על התמונה

בקישור שייפתח, יש לבחור אקראית בתמונה ולצפות בסרטון שמסתתר מאחוריה

יש בדידות בסביבה?

שיעור 2

בשיעור זה, נחשפנו למקרים אמיתיים שונים של בדידות חברתית, למדנו כי בדידות קיימת בסיטואציות שונות ומגוונות ולמדנו לזהות את הבודד שבסביבתנו. בשיעור הבא, נבחן יחד מה תפקידנו כתלמידים כלפי אלו החווים בדידות חברתית.

נסיים במשפט שמבהיר שזה בסדר לעיתים להיות בודד, אך כאשר בדידות היא מצב קבוע, עלינו לעשות משהו כחברה:

"בדידות היא מקום נעים לבקר בו, אך מקום נורא לגור בו" (ג'וש בילינג)

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

שאלת מחשבה לקראת השיעור הבא:

כיצד הייתם פועלים לאחר שכבר זיהיתם שמדובר באדם או באוכלוסייה שחווים בדידות חברתית?

בשיעור הראשון, הבנו מהי בדידות חברתית ונחשפנו לסוגי בדידות קיימים. בשיעור השני, הבנו לעומק כי הבדידות קיימת במגוון אוכלוסיות, נחשפנו למקרים אמיתיים וביררנו כיצד אפשר לזהות בדידות בסביבתנו. בשיעור זה, נבחן יחד מה תפקידנו כתלמידים כלפי אלו החווים בדידות חברתית.

פתיחה

מהי ערבות הדדית

ערבות הדדית היא פעולת תמיכה או עזרה שמתבצעת בין שני גורמים, כאשר האחד עוזר לשני. הערבות יכולה להתרחש בין יחידים או בקבוצה.

גוף – מהלך

כעת, נציג על הלוח באמצעות שקף כותרות של כתבות על ערבות הדדית במקרים שונים של בדידות.

סיכום

שאלה לדיון

- מה לדעתכם מקומנו בהתערבות במקרים כאלו של בדידות?

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה

יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמי

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

• דיון דילמה

• חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד

• ביצועי הבנה

• פיתוח נקודות מבט מגוונות

• עידוד מעורבות חברתית

מאות נענו לבקשה להתנדב עם קשישים בודדים: "נתנו להם סיבה לחיות יותר"

חושן (19) שבאה לשמח את אליהו (81), יצאה מהמפגש "עם אור בעיניים". לאית, שחילק כירבולית לחולה סרטן בן 85, ציין כי הוא "יכול להשתגע כשאני יושב חצי שעה לבד". יותר מ-400 בני אדם קראו ב-ynet על מצוקת הקשישים הבודדים - ונרשמו להתנדבות קבועה עמם. "זה מחמם את הלב"

אמיר אלון | פורסם: 28.12.19, 21:25

בואו נעשה להם חג

אביחי יצא בשאלה והתרחק ממשפחתו • יאנה נולדה בסיביר ועלתה לארץ לבדה בגיל 15 • ג'ונס עלה מצרפת לבדו • ואור עזבה את הבית בגיל 12 ונדדה בין פנימיות • לקראת ראש השנה, "שישבת" נרתם לסייע לחיילים בודדים שהשתחררו מצה"ל למצוא משפחות לארוחת החג

תמר ריפל //

פורסם ב: 19.09.2019 17:19 | עודכן ב: 26.09.2019 17:30 / 0

הקיץ של לי-שי: "בתי שאלה למה הילדים לא הגיעו למסיבה ואם חילקתי את כל ההזמנות"

שרון אטלי ארגנה לבתה בת החמש מסיבת יום הולדת והזמינה את כל ידי הגן, אבל רק חמישה מהם בחרו להגיע והמסיבה הפכה לעצובה במיוחד. פוסט בפייסבוק שפרסמה אטלי ריגש גולשים רבים שארגנו ללי-שי מסיבה חוזרת ובלתי נשכחת

חשודות הברק | חשודות הברק | פורסם 17/06/19 10:10

התכניות / חדשות סוף השבוע

"אנחנו המשפחה שאין": הסיפור מאחורי המרכז לחיילים בודדים

כשדרורית ויאיר ניצני אימצו במהלך צוק איתן חייל בודד מבית חרדי שנפצע בצוק איתן, מהר מאד הם הבינו שכמו החייל שלהם יש עוד כ-3,000 חיילים בודדים שנולדו בארץ - חוזרים בשאלה או נוער בסיכון שפשוט אין להם לאן לחזור בשבת. אם המשפחה, דרורית, החליטה לעשות מעשה: היא עזבה את הקריירה כמעצבת אופנה, והקימה מרכז למען אותם חיילים, כדי לשמש להם משפחה

רותי שילוני | חדשות סוף השבוע | פורסם 16/11/19 22:15 | עודכן 17/11/19 07:17

קהילה כמרחב להפגת בדידות

מרכז חושן באגף יעוץ וטיפול במועצה אזורית גולן קיים בשבוע שעבר מפגש למידה למתנדבי וועדות לעזרה הדדית ביישובי המועצה אשר עסק בנושא "קהילה כמרחב להפגת בדידות". המפגש הנו חלק מתהליך של עידוד היישובים לפעול באמצעות וועדות לעזרה הדדית על מנת לחזק את החוסן הקהילתי. במקביל ע"ס הקשר של הישוב מלווה את הוועדה בהיבטים מקצועיים לאורך הדרך.

את המפגש הנחה ד"ר שי בן-יוסף המתמחה בפיתוח קהילתי. כחמישים נציגים שהגיעו מהיישובים השונים נחשפו לנושא של תופעת הבדידות והולכת ומתרחבת במאה העשרים ואחת, וכן קיבלו כלים לעשייה משמעותית בתחום זה ביישובים.

נושא הבדידות פוגש את אנשי הקהילה במגוון מקרים- מאירועי מעבר המועדים לתחושה זו כמו גירושין, אלמנות ויצאה לפנסיה ועד לאירועי חיים כמו גיל ההתבגרות, בנים חוזרים שחוזרים לישוב ומנסים למצוא את מקומם בקהילה ובחיים עצמם או נקלטים חדשים שהסיבה זרה להם.

ראשי • דעות

"בדידות יכולה להרוג": הקשישים סובלים פעמיים בימי הקורונה

יעקב פיזנברג הוא לא רק אלוף ישראל בסיף וספורטאי מהמצטיינים שגדלו באשקלון, הוא גם מי שהקים את "נוער למען חברה שווה". מיזם של בני נוער המסייע לקשישים גם בהפגת הבדידות וגם במצרכי מזון. כעת כשלא ניתן לסייע לקשישים הוא מבקש שכל אחד מאיתנו ייקח חסות על קשיש. "זה צו השעה שלנו", הוא כותב בטור מיוחד

פורסם בתאריך: 20.3.20 20:20

מרגש: אלף איש ליוו למנוחות את החייל הבודד

לוחם חטיבת גולני נהרג בנסיבות טרגיות • מאות שלא הכירו אותו נענו לבקשת המשפחה והגיעו להר הרצל על מנת ללוות את החייל בדרכו האחרונה

ירי ילון //

פורסם ב: 28.03.2019 09:29 | עודכן ב: 31.03.2019 13:50 / 0

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

בדידות וערבות

שיעור 3

תקציר: בהמשך לעשייה החברתית למען הבודד שאליה נחשפנו בפתיחה ובשיעורים הקודמים, בפעילות זו, ניצור אנו, כתלמידים, בנק רעיונות כיתתי לקידום עשייה חברתית לסיוע לבודדים.

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

מהלך הפעילות

1. באמצעות **הכלי המקוון tricider**, הציעו רעיונות לעשייה חברתית למען אדם או למען אוכלוסייה הסובלת מבדידות בסביבתכם. **לדוגמה: למען** אדם במשפחה הקרובה או המורחבת, למען מישהו בקהילה או למען קבוצת אוכלוסייה בודדת בישראל: קשישים, חולים, חיילים בודדים, רווקים, ילדים שלהם צרכים מיוחדים, אימהות חד הוריות ועוד.

2. באמצעות הכלי המקוון, תתבצע הצבעה לבחירת רעיון לעשייה כיתתית. *אפשר לכתוב הערות, לשאול שאלות, להציע הצעות נוספות ליישום בתוך הכלי-**ראו דוגמה**.

* אם אין אפשרות להשתמש בכלי הדיגיטלי, נחלק לתלמידים פתקים צבעוניים וכל תלמיד יכתוב על פתק את היוזמה שלו וישלשל לתוך תיבה. בשלב הבא, התלמידים ימינו את היוזמות ויחליטו על יוזמה אחת משותפת. **ראו דוגמה**.

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית
תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית.

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

- דיון דילמה
- חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד
- ביצועי הבנה
- פיתוח נקודות מבט מגוונות
- עידוד מעורבות חברתית

9 days left

[change deadline](#)

הציעו רעיונות לעשייה חברתית למען אדם או למען אוכלוסייה הסובלת מבידוד בסביבתכם.

Share and Invite

Subscribe to updates

Ideas

Pros and cons

Votes

חונכות חברתית לילדים עם צרכים מיוחדים בבית הספר
by רותם

+ בואו נעשה סקר ונראה מה הם צריכים
by חנה

[Add argument](#)

1
Vote

חנה

יצירת לו"ז כיתתי לפעילות מחיקלית בבית הקשיש
by אבי

+ אפשר ליצור רשימה מי מנגן על מה
by רותם

[Add argument](#)

1
Vote

חנה

יצירת אתר כיתתי של משפחות בו אפשר להרשם לתורנות ארוחות שישי לחיילים בודדים
by hagit

+ אני יודע לבנות אתר
by מתן

+ ההורים שלי ממש יתלהבו. הם מחפשים הרבה זמן להתנדב
by דוד

[Add argument](#)

3
Vote

דוד
מתן
ענת

בנק רעיונות כיתתי לקידום עשייה חברתית לסיוע לבודדים

הציעו רעיונות לעשייה חברתית למען אדם או למען אוכלוסייה הסובלת מבדידות בסביבתכם. **לדוגמה:** למען אדם במשפחה הקרובה או המורחבת, למען מישהו בקהילה או למען קבוצת אוכלוסייה בודדת בישראל: קשישים, חולים, חיילים בודדים, רווקים, ילדים שלהם צרכים מיוחדים, אימהות חד הוריות ועוד.

הציעו רעיונות לעשייה חברתית למען אדם או למען אוכלוסייה הסובלת מבדידות בסביבתכם. **לדוגמה:** למען אדם במשפחה הקרובה או המורחבת, למען מישהו בקהילה או למען קבוצת אוכלוסייה בודדת בישראל: קשישים, חולים, חיילים בודדים, רווקים, ילדים שלהם צרכים מיוחדים, אימהות חד הוריות ועוד.

הציעו רעיונות לעשייה חברתית למען אדם או למען אוכלוסייה הסובלת מבדידות בסביבתכם. **לדוגמה:** למען אדם במשפחה הקרובה או המורחבת, למען מישהו בקהילה או למען קבוצת אוכלוסייה בודדת בישראל: קשישים, חולים, חיילים בודדים, רווקים, ילדים שלהם צרכים מיוחדים, אימהות חד הוריות ועוד.

בדידות וערבות (סיכום)

שיעור 3

לאחר שבשיעורים הקודמים למדנו על תופעת הבדידות החברתית וזיהינו את האוכלוסיות הבודדות בסביבתנו, בשיעור זה, יצרנו בנק רעיונות ליצירת עשייה חברתית ולקידום ערבות הדדית.

בתקווה שמחר בבוקר לא נתעלם מהאנשים הבודדים שסביבנו ושנפעל למענם. נסיים בציטוט של עמוס עוז:

"אדם חייב לעשות למען האחרים ולא להעלים עין; אם הוא רואה שריפה, עליו לנסות ולכבות אותה; אם אין ברשותו דלי מים, הוא יכול להשתמש בכוס; אם אין לו כוס, יש לו כפית, לכל אחד יש כפית."

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

קוגניטיביות: חשיבה ביקורתית, חשיבה

יצירתית, אוריינות שפתית ודיגיטלית

תוך אישיות: מודעות עצמית, הכוונה עצמית

בין אישיות: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

- אהבת הדעת וחדוות הלמידה
- כבוד האדם והמשפחה
- צדק חברתי וערבות הדדית

מיומנויות

ערכים

פרקטיקות

• דיון דילמה

• חיבור נושאים אקטואליים לחומר הנלמד

• ביצועי הבנה

• פיתוח נקודות מבט מגוונות

• עידוד מעורבות חברתית

לסיכום השיעור, שאלת מחשבה

כיצד נבטא את אחריותנו כלפי האוכלוסיות החוות בדידות?

מיומנויות הבוגר 2030

סוג המיומנויות	#	כותרות
אוריינות שפתית	1	מיומנויות קוגניטיביות
אוריינות מתמטית	2	
אוריינות מדעית	3	
חשיבה ביקורתית	4	
חשיבה יצירתית	5	
אוריינות דיגיטאלית	6	
מודעות עצמית	7	מיומנויות תוך אישיות
הכוונה עצמית	8	
מודעות חברתית	9	מיומנויות בין אישיות
התנהלות חברתית	10	
אוריינות גלובאלית	11	
אוריינות גופנית ובריאותית	12	מיומנויות גופניות

ערכים

פירוט	הערכים
<ol style="list-style-type: none"> 1. עידוד הסקרנות והעניין 2. שאיפה למצוינות ולמיצוי יכולות 3. מחשבה עצמאית ויחמה 	אהבת דעת וחדוות למידה
<ol style="list-style-type: none"> 1. הכרת ערכים יהודיים ודמוקרטיים ומחויבות להם 2. כיבוד סמלי המדינה ושמירת החוק 3. שירות משמעותי 4. השתתפות בתהליכים דמוקרטיים בחברה 	מחויבות לערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית
<ol style="list-style-type: none"> 1. מחויבות לערכי המורשת והתרבות הייחודיים לכל קבוצה 2. הכרה מכבדת של תרבויות ושל מורשות אחרות במדינה 	כיבוד ערכי המורשת והתרבות במדינת ישראל
<ol style="list-style-type: none"> 1. כבוד לאדם, לזכויותיו, לתרבותו, להשקפותיו ולחירויות היסוד 2. שמירה על קדושת החיים 3. כיבוד ההורים והמעגל המשפחתי 	כבוד האדם והמשפחה
<ol style="list-style-type: none"> 1. סולידריות ועזרה לזולת 2. מעורבות חברתית ואזרחית 3. מחויבות לטבע וקידום צדק סביבתי 	צדק חברתי וערבות הדדית

ידע - בדידות

בדידות: פער בין רצונו של האדם למערכות יחסים חברתיות לבין קשריו החברתיים בפועל (Russel et al, 1980). אדם יכול לחוש בודד גם אם נראה כי הוא מוקף אנשים או לחוש מסופק חברתית על אף שהוא מעורב במספר קטן של קשרים חברתיים.

בדידות היא תופעה שכיחה בקרב כלל שכבות הגיל, מילדות ועד לזקנה. נמצא כי 80% מהצעירים עד גיל 18 ו-40% מהבוגרים מעל גיל 65 חווים בדידות מדי פעם (Hawley et al, 2010)

דחייה חברתית מגבירה את תחושת הבדידות. אנשים החיים ללא אינטראקציות חברתיות, ללא סיפוק מחייהם וללא קשר זוגי, משפחתי או קהילתי הם בעלי הסיכון הגבוה ביותר לפתח בדידות על כל משמעויותיה (Jones, 1981).

ממשלות רבות בעולם השיקו קמפיינים להפחתת בדידות בחברה (בבריטניה אף מונתה שרה בממשלה לענייני בדידות).

ערבות הדדית היא פעולת תמיכה או עזרה שמתבצעת בין שני גורמים, כאשר האחד עוזר לשני. הערבות יכולה להתרחש בין יחידים או בקבוצה. ביחידה זו, נתייחס לערבות הדדית בסיוע לבודדים.

ערבות הדדית במקורות

ביהדות

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך. אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך. את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכֶלְךָ... (ויקרא כה, לה-לז)

לא תעמד על דם רעך... (ויקרא יט, טז) מניין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטים באין עליו שהוא חייב להצילו? תלמוד לומר - לא תעמוד על דם רעך (סנהדרין עג"א)

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוה לאמר פתח תפתח את ידך לאחייך לעניך ולאביון בארצך. (דברים טו, יא)

הלוא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערם וכסיתו ומבשרך לא תתעלם (ישעיהו נח, ז)

כל עיר שיש בה ישראל חייבין להעמיד מהם גבאי צדקה, אנשים ידועים ונאמנים, שיהיו מחזירין על העם מערב שבת לערב שבת, ולוקחין מכל אחד ואחד מה שהוא ראוי ליתן ודבר הקצוב עליו. והן מחלקין המעות מערב שבת לערב שבת, ונותנין לכל עני ועני מזונות המספיקין לשבעה ימים, חזו היא הנקרא קופה... מעולם לא ראינו ולא שמענו בקהל מישראל שאין להן קופה של צדקה. (רמבם הל' מתנות עניים, פרק ט)

כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו **עזב תעזב עמו** (שמות כג, ה)

ערבות הדדית במקורות

בנצרות

כן אנחנו הרבים גוף אחד במשיח, וכל אחד ואחד אבר לחברו (הברית החדשה, האגרת אל הרומיים יב, ה)

אסלאם

המעשים הטובים הם נחלת המאמין באלוהים וביום האחרון ובמלאכים ובספר הנביאים, והמעניק מרכושו על אף היותו אהוב עליו, לקרובי המשפחה והיתומים והנזקקים ולהלך בדרכים ולקבצן, ולשחרור עבדים; והמקיימים את התפילה והנותנים זכאת... - כל אלה, אמת בפיהם והם היראים (הקוראן, סורת אל-בקה, איה 177)

וכספי הצדקה נועדו רק לעניים ולנזקקים ולמופקדים עליהם, ולאשר יש לקרב את לבו (לאסלאם), ולשחרור עבדים, ולכורעים תחת נטל חובות, ולמען אלוהים, ולהלך בדרכים. כל ציווה אלוהים, ואלוהים יודע וחכם (הקוראן, סורה 9, פסוק 60)

בדת הדרוזית

אחד מיסודות הדת הדרוזית זה **حفظ الاخوان** חפד אלאכוואן – לשמור על האחים. המושג **حفظ الاخوان** מתייחס למעגלים שונים: 1. אחריות ומחויבות לאחייך הביולוגי 2. לבן עמך 3. לאחייך האנושי בכל מקום (שיח' מהעדה)

